

**KATARÍNA
GILLEROVÁ**

ZÁHADA ZADNEJ IZBY

KATARÍNA
GILLEROVÁ
ZÁHADA ZADNEJ IZBY

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedný redaktor Jaroslav Hochel
Tlač TBB, a. s., Banská Bystrica

© Katarína Gillerová 2008, 2019
Cover Design © Emil Křížka 2019
Slovak Edition © Slovenský spisovateľ, Ltd, 2019

ISBN 978-80-220-2131-9

VENOVANIE

---

*Šťastím v živote človeka sú aj dobrí priatelia.
Niektorí sú na celý život a ja som šťastná,
že takých mám. Každé stretnutie s nimi
je pre mňa voda, čo ma drží nad vodou.
Preto túto knihu venujem Hanke Kukovej,
Milošovi Kukovi a Danke Hlavatej.*

AUTORKA

PRÍCHOD

Keď som vystúpila z autobusu, vzduch sa vlnil zadúšajúcou horúčavou. Šofér za mnou zatvoril dvere a po chvíli mi autobus v miernej zákrute zmizol z dohľadu. K domu starých rodičov som to od zastávky nemala ďaleko. Kráčala som pomaly a po chvíli som zastala obďaleč a pozorovala dom, v ktorom som mala stráviť najbližší mesiac. Z mysle sa mi postupne vynárali spomienky na detstvo a poskakovali mi pred očami ako rozšantené zajace.

V tejto chvíli som ešte netušila, že som svojím príchodom práve začala lúštiť veľké tajomstvo našej rodiny ako zložitú krížovku, kde každé chýbajúce písmenko bráni dostať sa k tajníčke. Pomaly som sa blížila k bránke, ťahajúc za sebou kufor na kolieskach.

Pred očami mi ožívajú postavy mojich starých rodičov. Vidím, ako starý otec nesie vo svalnatých rukách dlhý rebrík a opiera ho o šopu, postavenú pri plote na začiatku záhrady. Jeho statná postava kráča dlhými, rozvážnymi krokmi vzpriamene napriek tomu, že rebrík je dosť ťažký. Stará mama vychádza na priedomie, drobná a útla, a zvoláva sliepky v ohrade k sebe. Sype im zrno a vymieňa vodu v miske za čerstvú. Túto povinnosť som od nej v detstve s radosťou prebrala zakaždým, keď som k nim pricestovala. Teraz je dvor pustý, postavy mojich starých rodičov sa opäť strácajú kdesi v hmle.

Toto nebol dobrý čas na cestovanie. Slnko sa mi drzo vpíjalo do tváre a rozpaľovalo ešte viac aj tak rozhorúčené líca. Už v autobuse som ľutovala, že som sa rozhodla nechať auto v Bratislave.

„Budem veľa chodiť pešo, pohyb zo mňa vyženie všetok nahromadený stres,“ dôvodila som pred dvoma dňami otcovi. Zároveň som však zachytila mamin ustarostený pohľad. Skízol po mne ako po hladkej skale a priam z neho kričala pochybnosť: Len aby!

Viem, že rodičia umierajú obavou o mňa, ale snažia sa to zo všetkých síl skrývať. Ja však priam fyzicky cítim ten strach, čo z nich sála. Vysielajú ku mne signály, o ktorých ani netuším, že ich vnímam, ba priam mám pocit, že sa ich môžem dotknúť.

Darmo sa tvárim, že som sa už zo všetkého dostala a som v poriadku, oni vedia svoje. Návrh tety Márie, maminej najstaršej sestry, mi teda prišiel vhod.

„Eva si zlomila pravú ruku a nedokáže teraz doma nič urobiť. Cestujem za ňou do Nitry, dom bude aspoň mesiac prázdny. Budem ti vďačná, Kristínka, ak by si to tu určitý čas postrážila, a prídeš aj na iné myšlienky, čo povieš?“ navrhovala mi do telefónu.

V prvom momente mi napadlo, či v tom nemajú prsty moji rodičia a nechcú ma dostať z prostredia, kde na mňa všetko padá. Mamin nesúhlasný pohľad ma však okamžite utvrdil v tom, že to tak nie je.

„Vylúčené!“ ihneď reagovala mama, pretože sme mali zapnutý hlasný odposluch a Máriu z telefónu zreteľne počula. „Kristínka nemôže v tom dome bývať sama,“ hovorila zvýšeným hlasom, „ani pre Evu. Potrebuje okolo seba ľudí, nie samotu.“

Pozorovala som maminu zamračenú tvár. Zazdalo sa mi, akoby ju nahneval nielen Máriin návrh, ale aj samotná Mária, Eva, predstava rodičovského domu – a vlastne celý svet. A to sa na moju večne usmievať mamu nepodobalo.

„Možno to je dobrý nápad,“ ozvala som sa váhavo. Niečo sa mi na správaní mojej mamy nezdalo a podvedome to naštartovalo moju súhlasnú reakciu, akoby ma už vtedy ovládlo nevy-svetliteľné tušenie. Ani vo sne mi však nenapadlo, že som sa práve vydala na cestu rozpletania rodinného tajomstva.

S tetou Máriou sme sa rýchlo dohodli, pretože potrebovala odcestovať čo najskôr. Moja mama však chodila po kuchyni ako bez duše, nesúhlasne krútila hlavou a hrnce odkladala s takou razantnosťou, akú som u nej ešte nevidela.

„To bol nápad!“ rozhorčovala sa. Niektoré hlásky zanikli v hrmote hrncov. „Akoby Eva nemala vlastné deti! Prečo jej ne-

pomôžu ony, prečo musí otravovať Máriu? Čo je Mária nejaký jej poskok?“

„Mami,“ objala som ju okolo pliec, „Evine deti musia chodiť do zamestnania, nemôžu byť s mamou doma.“

„A čo Viliam?“ ukázala mama bradou smerom k oknu, ako-by za ním stál strýko. „Veď Eva má muža, už je na dôchodku, môže jej pomáhať celý deň.“

„Ujo Viliam? Žartuješ?“ zasmiala som sa. Aj na maminej tvári sa zjavil úsmev.

„Máš pravdu, nedokáže urobiť ani čaj,“ prikývla. Potom zase nespokojne pokrútila hlavou. „Tie dve boli vždy ako dvojčatá,“ dodala. „Večne boli spolu, šuškali si, chichotali sa, šuššu, samé tajnosti. Mňa vždy brali ako decko, aj keď som už vyrástla.“

„A ty si sa zlostila, že tie ich tajnosti nepoznáš,“ uškrnula som sa a priložila si líce k jej lícu.

„Prosím ťa, aké tajnosti,“ mávla mama rukou, „ich jedinou témou boli vždy chlapi! Čudovala som sa, že ich to baví, nikdy nemali iné záujmy.“

„A preto je zvláštne, že sa Mária nikdy nevydala, však?“ uprela som na mamu zamyslený pohľad.

Stála som na páliacom slnku pred domom a chvíľu pozorovala okolie. Potom som vošla do dvora vŕzgajúcou brávkou, ťahajúc za sebou kufor na kolieskach. V záhradke pred domom kvitol pestrý koberec kvetov z omamne voňajúcich bielych ľalií, fialových kosatcov, žltých a oranžových petúnií, zoradených v hriadkach ako poslušní vojaci. Mária asi používa pri ich sadení pravítko, pomyslela som si.

Urobila som zopár krokov do milosrdného tieňa vysokého stromu. Pamätám si, ako často sa riešil jeho osud, keď sa ohýbal pod nápormi vetra a starí rodičia mali strach, že sa z neho odlomí hrubý konár a preborí strechu domu. Už za čias, keď ešte žili, dosahoval tento obrovský gaštan úctyhodné rozmery. Spomínam si, ako stará mama vystrašene pozerala z okna na konáre kmášané vetrom a starý otec z postele vykrikoval, že pokiaľ on žije, ten strom tam bude stáť. Možno mal pocit, že

keď sa už on po mozgovej príhode nedokáže postaviť na nohy, aspoň ten strom na dvore tam stojí za neho.

„Čo sa ti nechce dovnútra?“ ozvalo sa spoza plotu. Strhla som sa, vytrhnutá z myšlienok. Suseda Sabová si zacláňala dlaňou oči, aby jej do nich nesvietilo slnko. „Mária hovorila, že kľúče budeš mať od mamy.“

Siahla som do vrecka, vybrala kľúče a zaštrkotala nimi smerom k Sabovej.

„Teta Mária neklamala,“ odpovedala som. „A dobrý deň.“

„Dobrý,“ pokývala hlavou Sabová. „Ani ťa dobre nevidím, to strašné slnko mi svieti do očí. Zanes kufor dnu a potom príď na obed. A už som ti zabalila aj na večeru. Mária povedala, nech sa o teba postarám, dnes predsa nebudeš variť.“

Máriina starostlivosť ma dojíjala, ale nemala som ani najmenšiu chuť zasedieť sa u Sabovej. (Odjakživa jej nikto inak nepovedal, len Sabová, dodnes neviem prečo, a dodnes nepoznám jej krstné meno. Možno ani žiadne nemá, keď sa narodila, pokrstili ju jednoducho „Sabová“.) Pricestovala som sem preto, aby som si utriedila myšlienky. Nepotrebovala som, aby sa ma Sabová vypytovala na všetky podrobnosti môjho zbabraného života.

Konečne som odomkla a vošla do domu. Privítalo ma príjemné prítmie a ešte príjemnejší chlad. Bola to úľava po tej hroznej horúčave. Mária zatiahla všetky žalúzie aj závesy, z druhej strany tienili dom ešte aj stromy v záhrade. Dotiahla som kufor do hosťovskej izby napravo od kuchyne. Vľavo sa z kuchyne vchádzalo do obývačky, kde teta Mária aj spávala. Nakukla som do izby, všade vládol vzorný poriadok.

Rozhliadala som sa po priestrannej kuchyni, keď vtom mi zazvonil mobil. Svojím ostrým zvukom preťal ticho v dome. ON! takmer som vykrikla. Bola to mama. Veď kto iný, keď som mu zakázala, aby mi telefonoval.

„Kika, čo sa nehlásiš?“ V maminom hlase vibrovala obava. „Už si pricestovala?“

„Áno, mami, práve som ti chcela volať,“ odpovedala som.

„Si v poriadku?“

„Mami, a prečo by som nemala byť? O chvíľu idem k Sabo-

vej, pozvala ma na obed. Vidíš, ani od hladu tu neumriem, Mária všetko zariadila, ako vždy.“

„Pozdravuj odo mňa Sabovú.“ Mamin hlas už znel vyrovnane. „A nezabudni ešte dnes zabehnúť k tetuške Filoméne a pobozkaj ju za mňa. Dúfam, že sa má dobre, bože, koľko to už má rokov?“

„Neviem, mami, opýtam sa Sabovej. A k tetuške určite pôjdem, už sa na ňu teším.“

Zatvorila som sa v kúpeľni a dala si rýchlu sprchu. Všetko naokolo sa ligotalo čistotou, Mária to tu leštila asi trikrát denne. Už si ani neviem predstaviť, že by v tomto dome žila s niekým, kto by jej ten poriadok pravidelne narúšal.

Prezliekla som sa do ľahkých letných šiat, žiarivo žltých ako slnko na letnej oblohe. Nazrela som ešte do chladničky, bola nabitá jedlom odhora nadol. Mária sa zjavne obávala, že by som v jej dome mohla umrieť od hladu a potom ju tam strašiť.

Rozhodla som sa, že sa pozriem do zadnej časti domu. Chcela som len skontrolovať, či je všetko v poriadku a na svojom mieste od čias, čo som tu bola naposledy.

Keď som bola dieťa a chodievala som k starým rodičom, vždy ma fascinovalo rozmiestnenie izieb v tomto dome. Bol to starý dom, pôvodne s dvoma izbami, z pravej a ľavej strany kuchyne. Postupne, ako sa v rodine narodili štyri dievčatá, boli dve izby primálo a starí rodičia prerobili komoru v zadnej časti domu na izbu pre dievčatá. Neskôr ešte pristavili ďalšiu izbu vedľa hosťovskej. Rozmiestnenie izieb bolo nezvyčajné, iné ako v ostatných domoch, ktoré som poznala. Vždy som mala pocit, akoby som sa pohybovala v malom labyrinte, izby neboli priechodné a prejsť celý dom sa mi ako dieťaťu zdalo ako malé dobrodružstvo.

Prešla som dlhou chodbou, ktorá sa ťahala z predsiene do zadnej časti domu, do izby úplne na konci. Vždy sa jej hovorilo zadná. Stlačila som kľučku na dverách a tie sa pomaly, neochotne a so zavázaním otvorili. Ten pohyb im padol zaťažko, zrejme ich už dlho nikto neotvoril, a tak som hlasný vrzgot považovala za ich nesúhlas. Na moje prekvapenie nebolo v izbe

prítmie ako všade inde v dome. Tu Mária nezatiahla žalúzie ani závesy, lebo tu žiadne neboli. Bolo tu len to čudné okno, malé a umiestnené príliš vysoko, a cezeň sem prenikalo slnečné svetlo.

Bývalú komoru prerobili na izbu, ale okno nechali tak, ako bolo. Nestihli? Alebo sa napokon predsa len rozhodli pristaviť novú izbu vedľa hosťovskej a už sa im to zdalo zbytočné? Viem, že ako dieťa som často dumala nad tým, či by sa mi páčilo bývať v takej izbe len s jedným oknom, cez ktoré sa ani nemôžem pozeráť von. Ako v kobke. Ako vo väzení.

Čo mi však v tejto izbe ihneď udrelo do očí, bol strašný neporiadok. Miestnosť očividne slúžila ako sklad nepotrebných vecí. V kontraste s prehnanou čistotou zvyšku domu sa mi to zdalo nezvyčajné. Ako môže Mária strpieť v dome takúto neupratanú izbu? Veci tu boli naukladané bez ladu a skladu, nachádzalo sa tu všetko, čo kto potreboval od čias starých rodičov niekam odložiť. V iných domoch ste takéto haraburdy mohli objaviť na rozľahlých povalách, tu sa hromadili v tejto zadnej izbe. A ten prach! Jeho hrubá vrstva bola dôkazom, že Mária do tejto izby vôbec nechodí. Nikto sem nechodí.

Stála som na prahu miestnosti a usilovne lovila v pamäti obrazy z detstva. Pravidelne sme sa schádzali u starých rodičov, celá rodina, občas sme zostali i na noc, no vždy sme prespávali len v tých troch ostatných izbách. Keby sa vyhodili všetky tie veci, ktorými bola zadná izba zaprataná, pohodlne sme ju mohli používať už vtedy pred rokmi. Nepamätám si však, že by tu ktokoľvek prespal, hoci pri stene boli umiestnené dve posteľe.

Zazvonil mi mobil. „Už si došla, moja?“ ozvala sa Mária. Vyčúvala som rýchlo z miestnosti, akoby ma Mária mohla vidieť a pocítiť rozpaky pre neupratanú izbu.

„Áno, teta Mária,“ prisvedčila som. „Práve sa chystám k Sabovej na obed. To si naozaj nemusela, nie som malá. Ale aj tak ti ďakujem, aj za tú plnú chladničku.“

„Ale, prosím ťa!“ namietla Mária. „Taká som rada, že dom nezostane prázdny, však vieš, hneď sa nájde niekto, kto to využije. Každú chvíľu sa stane, že niekoho vykradnú.“

„Ako sa má teta Eva?“

„Žiadna sláva. Ruku má v sadre, ešte stále ju bolí. A nejaká je prechladnutá, má zvýšenú teplotu a leží. Dobré, že som sem prišla, Viliam je ako malé decko. Tuším sa o neho budem musieť starať viac ako o Evu.“

„Veľmi to nepreháňaj,“ napomenula som ju.

Zasmiala sa. „Máš pravdu. A nezabudni ešte dnes navštíviť tetušku Filoménu, podvečer bude určite sedieť vonku pred domom. Pozdrav ju odo mňa. A, prosím ťa, občas na ňu dohliadni, aby v týchto horúčavách pila dostatok tekutín. Neustále na to zabúda. Občas jej prinesiem minerálku v malej plastovej fľaši. Je praktickejšia ako tie veľké.“

„Hneď zajtra nejaké kúpim,“ sľúbila som. „Buď pokojná, dohliadnem na ňu.“

Polievka bola horúca a hustá, so širokými rezancami. Naberala som si z nej opatrne a dávala som pozor, aby sa mi rezance nešmýkali z lyžice späť do taniera. Po chvíľke som sa pristihla, že jem ochotne a s chuťou, hoci pred chvíľou som hlad vôbec nepociťovala.

„Poriadne sa najedz, ktovie, čo jedávate v tej Bratislave,“ povzbudzovala ma Sabová. Hrkotala hrncami pri kuchynskej linke a na svoje zdesenie som zbadala, že druhý chod, mäso a zemiaky na cibuľke, mi naložila na tanier kopcom ako drevo-rubačovi.

„Pani Sabová, je to výborné, ale takú obrovskú porciu naozaj nevládnem,“ pokrútila som hlavou. „A v Bratislave,“ pousmiala som sa, „jeme úplne normálne jedlá, prisahám. Hoci to znie neveriteľne, často si dám na obed mäso so zemiakmi, hoci nie je také chutné, ako varíte vy.“

Očividne sa cítila polichotená. „No, veď mám už nejakú prax... v tom varení.“ Šúchala si ruky o zásteru a pomykávalo jej kútikmi úst v zadržiavanom úsmeve. Napokon sa jej celá tvár rozžiarila neskrývanou radosťou. „Som rada, že ti chutí. Bála som sa, že budeš ohŕňať nosom, zvyknutá na všelijaké hamburgery či ako sa to volá.“

„Nejedávam hamburgery,“ zasmiala som sa.

„Ale ani ostatnému jedlu veľa nedáš,“ prešla pozorným zrakom po mojej postave. „Si vychudnutá,“ povedala vyčítavo. Potom ticho dodala: „Veď sa ani niet čomu diviť...“

Nemohla som pripustiť, aby sa debata uberala týmto smerom. Nesprávnym smerom.

„Pani Sabová, koľko rokov má Filoména?“ zmenila som rýchlo tému.

„Tak to viem presne.“ Vystrela sa od rozpálenej rúry, v ktorej kontrolovala marhuľovú bublaninu. „Na budúci rok oslávi deväťdesiat, ak jej zdravie bude slúžiť. Teraz má osemdesiatdeväť.“

„Páni!“ vydýchla som prekvapene. „Tak to bude riadna oslava! Škoda, že moji starí rodičia sa nedožili takéhoto veku. Najmä stará mama mi veľmi chýba.“

Sabová usilovne prikyvovala. „Veru, veru, milá moja, Filoména sa spomedzi svojich rovesníkov dožila najvyššieho veku. Ale niet sa čomu čudovať, mala zo všetkých najľahší život. Žiadne deti, žiadne starosti. Po mužovi jej ostal pekný majetok, mohla bývať v inakšom dome, a nie hentam na kopci v tej kuci, kam sa nasťahovala.“

„Keby však bývala inde, nemohla by byť našou dobrou vílou,“ namietla som. „A možno práve ten pokojný život v malom domčeku jej dopomohol k úctyhodnému veku.“

Sabová vrhla opovržlivý pohľad smerom, kde sa nachádzal dom tetušky Filomény, a ohrnula pery. „Tá si prežila celý život ako vo vatičke. V porovnaní s tvojou starou mamou... ajajaj!“ mávla rukou.

„V porovnaní so starou mamou?“ prekvapene som zdvihla zrak od taniera. Ruka s vidličkou, ktorú som niesla s kúskom chutného rezňa k ústam, mi klesla späť do taniera. „Ako to myslíte?“

Sabová mykla plecami. „Však vieš, čo sa stalo... veď...“ Rýchlo uhla pohľadom. Z vrečka zástery vybrala veľkú bielu vreckovku a utrela si ňou najprv čelo, potom i dlane. Presne som vedela, na čo myslí. To „veď“ bolo také veľavravné, že nemusela pokračovať.

Prestalo mi chutiť. Odložila som príbor a tanier som opatrne

odsunula od seba. Sabová toto moje gesto vôbec nezaregistrovala.

„Poviem ti, dievča moje,“ ozvala sa, „že s tvojou starou mamou by som nikdy nemenila! Nie, nie,“ krútila hlavou a neprítomne hľadela k oknu, „tá je teraz niekde v nebi, ale svoje si tu na zemi prežila, to mi ver.“

„Starý otec bol veľmi prísny a zásadový,“ prikývla som. „Stará mama to s ním nemala ľahké, to viem. Musela ho vo všetkom počúvať. Všetci sme museli poslúchať; čo povedal, to v rodine platilo ako boží zákon.“

Očakávala som od Sabovej búrlivý súhlas, ale ona mlčala. Prekvapene som na ňu pozrela. „Alebo nie?“

„Ale áno, áno,“ zrazu horlivo súhlasila. „Pamätám si toho veru dosť za tých sedemdesiatšesť rokov. Niekedy je to aj nevýhoda.“

Sabová má sedemdesiatšesť, uvedomila som si.

Vstala som od stola. „Tak ja už pôjdem. Ďakujem, bolo to naozaj výborné, ale viac nezvládnem. Zvyšok si zoberiem a zjem na večeru.“

„Tu som ti nachystala aj vyprášaný karfiol so zemiakmi,“ podala mi kastrólik. „A ešte chvíľu vydrž, bublanina je už hotová.“ Zohla sa k sporáku, otvorila rúru a vybrala z nej dopečený koláč. Celú kuchyňu zaplnila vôňa, ktorá mi pripomenula detstvo a prázdniny u starých rodičov. Presne takto to rozvonievalo u nich v nedeľu, stará mama často piekla marhuľovú bublaninu. Nasávala som tú cukrárenskú vôňu.

„Neskôr sa zastavím aj u tetušky Filomény. Zanesiem jej z tej bublaniny, čo poviete?“ navrhla som Sabovej.

„Len jej zanes,“ súhlasila. „Ona si už neupečie, neuvarí. Nosia jej z obce, má opatrovatelku. Už jej navrhovali, aby šla do domova dôchodcov, tam by mala celodennú opateru. Takto samej, takej slabej, je už ťažko, ale ona ani počuť. Bude vysedať na priedomí, kým len trochu vládze.“

Vrátila som sa späť a dve tašky s jedlom od Sabovej som vložila v kuchyni na stôl. Ako to len všetko vpracem do tej plnej chladničky? dumala som a pozerala dovnútra, akoby tam dá-

vali nejaký dobrý film. Potom som ju zavrela. Rozhodla som sa rozdeliť jedlo na dve porcie. Jednu odnesiem podvečer Filoméne.

Plný žalúdok mi odobral energiu a pocítila som únavu. Zazívala som a telo mi ovládla malátnosť. Trochu si ľahnem, pomyslela som si. Posteľ v mojej izbe bola vzorne zastlaná, periny v čistých voňavých obliečkach. Starostlivo sa o to postarala Mária pred mojím príchodom. Rozhodla som sa ľahnúť si len tak oblečená v obývačke na pohovku. Prikryla som sa dekou.

„Upracem tú zadnú izbu,“ zašomrala som potichu, keď som zaspávala. Táto myšlienka mi prišla na um na rozhraní skutočnosti a sna, tesne predtým, než som upadla do tvrdého spánku.

„Chytaj ma, chytaj ma!“ začula som veselý dievčenský smiech. A hneď nato pišťanie, ktoré vzápätí zmlklo. Nezvyčajne. Nastalo tmavé ticho.

„Zachráň ma, zachráň ma!“ zakričal hlások zúfalo. Bolo počuť dupot nôh po dome. Dup, dup! A potom tiché ťapkanie bosých nôh. Ťap, ťap!

„Už idem, hneď som pri tebe!“ zakričala som na dievčatko. Vystieralo ku mne drobné rúčky a plakalo. „Mama, daj mi ruku, daj mi ruku!“ V hlase malo paniku.

„Vydrž!“ vykričala som.

Zľakla som sa vlastného hlasu. Prudko som sa posadila a očami som vystrašene hľadala malú dievčenskú postavu.

V izbe som však bola sama. To nie je možné! obzerala som sa okolo seba. Veď som ho zreteľne videla – asi dvanásťročné dievčatko so zapletenými vrkôčikmi v bielych vyšívanejých šatôčkach. To nemohol byť iba sen, bolo to príliš skutočné! Kričalo predsa, aby som ho zachránila!

Mala som pocit, že sa v zatemnenej izbe zadusím. Pretrela som si oči a bosá som utekala k dverám. Otvorila som ich doktorán a vybehla na priestrannú verandu, zaliatu ostrými lúčmi zapadajúceho slnka. Zaclonila som si dľaňou oči.

„Asi vás zobudili,“ ozval sa spoza plota Sabovej hlas. Pozrela som tým smerom a snažila sa zaostriť zrak, ale nedarilo sa mi to. Zo Sabovej bola len rozmazaná škrvna v susednej záhrade.

„Prišli ma navštíviť vnúčatá. Sú príliš hlučné, stále im to vravím, ale to viete, deti...“ Ukázala rukou napravo od seba. „Len to piští, behá, vystrája, a potom, keď sa im niečo stane... Vidíš,“ obrátila sa a ja som si až vtedy všimla asi dvanásťročnú dievča stojace neďaleko, „vidíš, v tej šope nemáte liezť hore, už som vám to stokrát vravela! Ja neviem, čo z teba vyrastie, si nezbednejšia ako tvoji bratrance, keď boli malí!“

Všimla som si ju už ostrým zrakom. Malá mala líca zafúlané tmavými šmuhami, kolená odreté až do krvi a tričko s krátkymi rukávami, kedysi zrejme ružové, už dávno stratilo svoju pôvodnú farbu. V opálenej tvári jej jasne žiarili veľké oči, ktoré s drzým výrazom upierala na svoju babku. Pri plote sa na ňu vyšiel starší chlapec. Malá mu pohotovo vyplazila jazyk.

„Že sa nehanbíš!“ zahriakla ju ihneď Sabová, potom sa obrátila ku mne. „Všetky vnúčatá mám už dospelé, len toto najmladšie nech ešte dostane rozum... Vierka, tá mladšia, však sa na ňu pamätáš, tak veľmi chcela dievča, lebo v rodine boli samí chlapi... Ale toto tu, to je za desať chlapcov!“

„Nehnevajte sa na ňu, veď sa nič nestalo,“ pousmiala som sa, nespúšťajúc zrak z malej. „Len som od únavy zaspala, asi z tej horúčavy... Už som aj tak chcela vstať,“ ubezpečovala som Sabovú. Potom som vystrela ruku k malej. „Poď sem, niečo ti ukážem,“ lákala som ju. Mala som v dome tajnú skrýšu s niekoľkými bábikami z detstva a chcela som jej ich ukázať.

Dievčatko mi však okamžite vyplazilo jazyk, náhle sa mi obrátilo chrbtom a odbehlo do domu.

„No vidíš ju!“ spľasla rukami nahnevaná Sabová. „Dnes ju asi prichloštím, tak mi žerie nervy, dievčisko jedno!“

„Ona z toho vyrastie,“ mávla som rukou. Vzápätí mi vo vrecku zazvonil mobil. Sadla som si na lavicu na verande a rýchlym pohľadom zistila volajúceho. ON!

„Mal som obavy, či prijmeš hovor,“ ozval sa na úvod. Mlčala som. „Ja viem, že si mi to zakázala,“ pokračoval, „ale nemôžem ťa nepočuť celý mesiac, to odo mňa nežiadať.“

„Ako si mám utriediť myšlienky, keď mi budeš volať?“ odpovedala som otázkou. Ako mám zistiť, že moje city k nemu

nie sú iba náhle poblúznenie? Ako sa mám vyznať sama v sebe po tom všetkom, čo sa mi stalo a ON mi to všetko ešte skomplikoval?

Mohla som si v duchu dávať takéto otázky, mohla som ihneď vypnúť telefón, nemohla som si však neuvedomiť, ako mi telom prešla vlna náhlej radosti.

„Smiem vedieť, či si docestovala v poriadku?“ spýtal sa.

„Docestovala som v poriadku,“ odvetila som.

„Nie je ti smutno? Necítiš sa osamelá?“ zaujímal sa starostlivo. Tón jeho hlasu sa mi vrýval pod kožu.

„Nie je mi smutno,“ povedala som. „Zatiaľ. Som tu len pár hodín, uvidím v budúcich dňoch. Trochu som si pospala a chystám sa na návštevu.“

Zreteľne som počula, ako sa nadýchol. „Sľúb mi, že keď ti bude ťažko, zavoláš mi. A môžeš sa na mňa hnevať, koľko chceš, aj tak ti občas zavolám.“

„Nevolaj mi, potrebujem zistiť...“

„Naozaj si to nepraješ?“ V strohom tóne zaznelo sklamanie. Zdalo sa mi, že vonku potemnela obloha.

Zaváhala som. Ako mu to povedať, aby sa ho to nedotklo? Aby ma pochopil. Aby som ho nestratila. „Musím získať určitý odstup od všetkého, čo sa stalo v posledných dňoch,“ začala som váhavo. „A musím sa spojiť s minulosťou, aby som zistila, či kráčam správnou cestou. Neviem, či mi rozumieš.“ Na chvíľu som sa odmlčala a prižmúrila som oči proti slnku. Trezlivivo čakal. Mala som dojem, že rozprávam do vypnutého mobilu. „Si tam?“ spýtala som sa pre istotu.

„Som tu a budem tu stále, kým ty budeš chcieť,“ ozval sa tichým hlasom.

„Neviem, či je to správne,“ pokračovala som.

„To som už počul.“ Postrehla som miernu iróniu.

„Vieš, ako to myslím,“ zdôraznila som s miernou výčitkou. Našľapujeme okolo seba opatrne ako na mínovom poli.

„Zbytočne to dramatizuješ,“ skritizoval ma.

„To som už počula,“ vrátila som mu jeho poznámku. „Vy muži všetko beriete na ľahkú váhu! Z ničoho si nerobíte ťažkú hlavu. Ani za svet nechceš pochopiť, z čoho mám obavy.“

„Z čoho si mám robiť ťažkú hlavu?“ V duchu som videla, ako sa pousmial. „Z toho, že ťa ľúbim? Že chcem byť s tebou? Veď obaja sme slobodní, dospelí ľudia. To vy ženy potrebujete stále niečo analyzovať, rozpítvávať. Nerozumiem tomu. Hľadáš problémy tam, kde vôbec nie sú.“

„Nehľadám problémy, práveže im chcem predchádzať,“ ohradila som sa. „Nebude pre mňa jednoduché postaviť sa pred rodičov a povedať im...“

„Kristínka, veď nie si malé dievčatko. Si dospelá žena, predsa nemusíš skladať účty rodičom ako neplnoletá. Čo je zlé na tom, že sme my dvaja našli k sebe cestu?“ Vnútorne som súhlasila so všetkými jeho argumentmi. „A okrem toho budem s tebou, povieme im to spolu,“ dodal.

To je ono! zvolala som v duchu. To je práve to, čo si nedokážem predstaviť! Na túto chvíľu musím nabrať odvalu tu, sama, len so svojimi myšlienkami.

„Prečo jednoducho nemôžem prísť za tebou a pomilovať ťa?“ vyhrkol. „Bolo to také zlé, že si musela utiecť?“

Veď práve! zaúpela som v duchu. Bolo to také krásne, až som sa zľakla vlastných reakcií. Tej búrky citov, čo vo mne vyvolal. A tej nájostnejšej túžby zopakovať si to, znova a znova... Toho nepoznaného, čo vo mne objavil. A toho, že som mu nedokázala odolať, keď mi zase zavolať. Vrátila som sa k nemu, dychtivá, nedočkavá. A potom som sa vyparila sem do Malej Lehoty.

„Keď nechcem, aby si mi volal, neznamená to, že na teba nemyslím,“ vyhla som sa odpovedi na jeho otázku. „Už musím končiť, ide ku mne suseda.“

Ešte dlho som sedela na lavici s mobilom v ruke. Hlavu som si oprela o stenu a bolo mi jedno, že pre slzy je všetko okolo mňa rozmazané. Oklamala som ho. Nešiel ku mne nikto. Musela som uŤať náš rozhovor práve v tejto chvíli. O dve sekundy neskôr by som mu totiž povedala, aby sa zbalil a prišiel za mnou.

Vošla som do domu. O chvíľu som vyšla von nabalená jedlom a zamierila som cez záhradu k domu Filomény, usadenému na kopci nad našim domom ako strážna veža.

Zbadala som ju už z diaľky. Vysoká vychudnutá postava v čiernom, usadená na priedomí v širokom pohodlnom kresle. Kreslo bolo rovnako čierne ako ona, celé kožené. Pamätala som si ho od detstva, hoci ho odvtedy museli určite už niekoľkokrát obnovovať. Tento obrázok sa od čias mojich starých rodičov nezmenil, akoby navždy patril do scenérie nad ich domom.

Filoméni dom bol postavený na najvyššom mieste z celej obce. Ktovie, aký dôvod mal ten, kto ho postavil, aby ho umiestnil na také vyvýšené miesto. Možno chcel mať výhľad na široké okolie alebo pokoj od susedov, pretože prístup k domu nebol jednoduchý. Cestička stúpala strmo do svahu. Ak ste chceli kráčať pohodlnejšie, cesta nadol bola trikrát dlhšia. Každý pravidelnejší návštevník domu s pribúdajúcim vekom prenechal strmý chodník mladším a presedlal na bezpečnejší, ktorý sa vinul po kopci z opačnej strany.

Dom mojich starých rodičov mala Filoména ako na dlani. Videla všetko, čo sa dialo na dvore i v záhrade. Určite zaznamenala aj môj príchod okolo obeda, pomyslela som si, keď som vybehla nahor strmou stranou a zadychčaná som sa obzerala po okolí.

„Dobrý deň, tetuška Filoména,“ pozdravila som ju, keď som podošla k čiernemu kreslu.

Pozrela na mňa skleným pohľadom, až po chvíli sa v ňom zjavila iskra. Zjavne ma najprv nespoznala; niet sa čomu čudovať, už dávno ma nevidela.

Aká je... vysušená, prebleslo mi myšľou. Pri pohľade na ňu som ihneď našla správny výraz. Áno, to je výstižné – vysušená. Vysoká, chudučká, zošúverená, s pokožkou poskladanou do tisíce čiaročiek ako tenučké nitkovité sklady na plisovanej sukni, brázdiacich krížom-krážom celú jej tvár, krk a odhalené časti rúk. Mala som pocit, že keď sa dotknem jej líc, rozpadne sa mi jej pokožka medzi prstami ako starodávny pergamen.

Napriek tomuto všetkému však budila dojem akejsi majestátnosti, pôsobila v tom koženom kresle ako hrdá vládkyňa. Namiesto úctivého úklonu som si kľakla do podrepu k nej, objala ju a vtisla jej opatrný bozk na líce.

„Ty si Judita,“ ozvala sa napokon. „Vedela som, že raz sem prídeš.“

Pohľadila som jej chudú ruku. „Nie som Judita, som Kristína. Magdalénina dcéra,“ pripomenula som jej.

Začudovane si ma premeriavala od hlavy po päty. „Kristína? Takú nepoznám,“ pokrútila hlavou. Potom ma prebodla ostrým pohľadom. „Vyzeráš ako ona.“

Už sa to Filoméne poplietlo v hlave, pomyslela som si. Nečudo, v takom veku. Judita predsa zomrela ako dvanásťročná, nemohla vo mne vidieť jej podobu.

„Mama vás pozdravuje,“ povedala som. „Magdaléna, tá najmladšia.“

„Viem, kto je Magdaléna,“ prikývla. „Tak ty si jej dcéra?“

Aj ja som prikývla.

„Koľko máš rokov?“ spýtala sa a pozorným zrakom skúmala moju tvár.

„Dvadsaťdeväť,“ odpovedala som.

„Dvadsaťdeväť,“ zopakovala po mne pomaly. „Dvadsaťdeväť,“ vyslovila ešte raz. Potom sa zahľadela kamsi doďaleka, pohľad upretý do letiacich oblakov nad našimi hlavami. „Keď som mala dvadsaťdeväť, bola som to najnešťastnejšie stvorenie pod slnkom.“

„Najnešťastnejšie?“ zvolala som prekvapene. Spomenula som si na Sabovej slová, keď hovorila o Filoméne. Prežila si svoj život ako vo vatičke, áno, tak to povedala Sabová. „Prečo ste boli nešťastná?“ nedalo mi nespýtať sa.

Neodpovedala. Pátrala som v pamäti, čo mi o nej ešte Sabová povedala. Zomrel jej manžel, vlastné deti nemala. Dosť dôvodov na to, aby bol človek nešťastný.

Ovládla ma zvedavosť. „Zomrel vám vtedy manžel?“

Prekvapene na mňa pozrela. „Manžel zomrel, keď som mala tridsaťdva.“

Tridsaťdvaročná vdova! zhrozila som sa. Určite bola nešťast-

ná preto, že nemohla mať deti, to je jasné. Vynahradila to však iným. Mama spomínala, ako k nej každý deň chodievali so sestrami, aj ostatné deti z okolia, a vždy mala pre všetky milé slovo a nejakú sladkosť či hračku. Ešte ako dieťa, keď som sa hrávala u starých rodičov, som často počula od mamy alebo jej sestier: Táto bábika je od Filomény, tento kočík nám dala Filoména, tieto kocky nám Filoména priniesla z mesta... Dobrá víla Filoména, sediaca na priedomí pred domom na kopci, otvárala svoje široké srdce všetkým, čo k nej prišli. Všetky deti ju zbožňovali a závideli mojej mame a jej sestram, že k nej majú najbližšie. Vybehnú hore strmou cestičkou a o chvíľu sa ocitnú v náručí najmilšej tetušky Filomény.

Vypytovať sa viac sa mi zdalo nevhodné. „Aj Mária vás pozdravuje,“ ozvala som sa. „A prikázala mi, aby som na vás dozrela, či v týchto horúčavách nezabúdate piť.“

„Phe!“ odula Filoména pery. „To je celá Mária! Stále by ma nalievala minerálkou...“

„Má obavu o vaše zdravie,“ usmiala som sa.

„Neviem, čo by som si bez nej počala,“ zhodnotila Filoména kladne Máriinu starostlivosť. „Dnes som... Dnes som... Vlastne ani neviem, či som dnes niečo vypila.“

„Tak je čas to napraviť.“ Postavila som sa vedľa kresla. „Prinesiem vám pohár minerálky?“ ukázala som rukou smerom dovnútra.

„Prines,“ prisvedčila. „V kuchyni pod oknom nájdeš malé fľaše, čo mi kúpila Mária. Pohár je na tácke na stole.“

Vošla som do predsiene a zatvorila som za sebou dvere so sieťkou, aby dovnútra nenalietali muchy. Zamierila som do kuchyne a pohľadom som zaregistrovala jediná izbu v tomto dome, obývačku i spálňu dohromady. Bože, koľko rokov obýva Filoména túto jediná izbu, sama ako prst! Nakukla som do nej a okamžite som sa preniesla do detstva. Nič sa tu nezmenilo. Všetko bolo tak, ako som si to pamätala z tých čias. Ten istý stolík, kreslá, dečky. Vyšúchaný koberec, ktorý počítal Filoméne kroky celé desaťročia. Ešte aj fotografie v rámečkoch stáli na skrinke v rovnakej polohe ako kedysi.

Neodolala som a vošla som z kuchyne do izby. Vzala som do